

De heer A. Bengel
Kajuit 23
1852 SL Groote Keten

Datum
22 september 2014

Behandeld door
Mr. S.Alkema

Ons kenmerk
SA/00001.0

Onderwerp
Financiële planning

Uw kenmerk

Geachte heer Bengel,

Bijgaand zend ik u een adviesnotitie met als bijlage een aantal uitgewerkte financiële planningen die ik voor u op uw verzoek heb samengesteld. Voorafgaand daaraan treft u een samenvatting van de diverse scenario's en worden aanbevelingen gegeven om uw financiële situatie verder te verbeteren.

U heeft in het gesprek dat ik met u had aangegeven het prettig te vinden om een financieel overzicht en een uitgewerkt financieel plan op te laten stellen. Om te beoordelen of het voor u en uw partner financieel haalbaar is om beide te kunnen stoppen met werken in het jaar waarin u, de heer A. Bengel, 62 jaar oud wordt. Het uitgangspunt daarbij is dat u uw huidige levensstandaard op peil houdt.

Daarnaast wilt u inzicht in de financiële gevolgen wanneer u onverhoopt volledig en blijvend arbeidsongeschikt raakt; en wilt u inzicht in de financiële gevolgen voor de achterblijvende partner wanneer u of uw partner zou komen te overlijden. Bij overlijden en bij arbeidsongeschiktheid is uw uitgangspunt dat het besteedbaar inkomen 20% minder mag zijn dan welke dat nu is. Op basis van de uitgewerkte planningen wilt u weloverwogen financiële beslissingen kunnen nemen voor nu en in de toekomst.

Op basis van bijgevoegde financiële planningen vertrouw ik er op dat u die weloverwogen beslissingen kunt maken.

Vertrouwende u hiermee voor zover voldoende te hebben geïnformeerd en tot nadere toelichting gaarne bereid. Ondergetekende zal binnenkort contact met u opnemen om de financiële planning met u te bespreken.

Met vriendelijke groet,

Omnyacc GoesDeen
accountants en belastingadviseurs

Mr. S. Alkema RB FFP

Samenvatting en aanbevelingen

Financieel plan bij stoppen met werken op 62-jarige leeftijd

Op basis van de adviesnotitie en de bijlagen die zijn bijgevoegd moet ik u helaas mededelen dat het op basis van uw inkomens- en vermogenspositie niet mogelijk zal zijn (ook niet na uitvoering van de adviezen) om uw huidige netto besteedbaar inkomen op het niveau te blijven houden zoals u wenst. Allereerst heeft u na uw 62^e jaar te maken met de grote terugval in inkomen. U valt terug van een winst van ongeveer € 132.500 naar een pensioenuitkering van ongeveer een kleine € 18.000. Uw partner ervaart dan ook een flinke terugval in inkomen. Zij gaat van een loon van ongeveer € 30.000 terug naar een pensioen van ongeveer € 5.500 per jaar. Dit pensioen is daarbij waarschijnlijk niet welvaartvast, gezien de ontwikkelingen in de afgelopen jaren. In de planning is daarom uitgegaan van een niet geïndexeerd pensioen; hetgeen inhoudt dat jaarlijks de koopkracht van dit pensioen zal afnemen. Het verschil tussen inkomen en jaarlijkse uitgaven valt op basis van het basisscenario tot uw 72e jaar nog te overbruggen uit het liquide privévermogen waarover u gezamenlijk beschikt. Na uw 72e jaar komt uw elk jaar ongeveer zo'n € 40.000 te kort om uw levensstandaard op hetzelfde peil te houden. Vanaf uw 84e levensjaar is, op basis van het geschat rendement op het vermogen, waarschijnlijk het pensioenkapitaal van Bengel Holding BV opgesoupeerd. Dat betekent dat dan uw pensioenuitkering ook wegvalt en u alleen nog beschikt over AOW. De conclusie is dan ook dat u uw besteedbaar inkomen in de komende jaren iets zal dienen te verlagen. Vanaf heden met ongeveer 10% van uw huidige besteedbaar inkomen en zo rond uw 62^e nog eens met 10% op basis van uw huidig besteedbaar inkomen. Op die wijze zou u beide kunnen stoppen met werken op uw 62 jarige leeftijd. Het geldt dat u als dan vanaf heden minder uitgeeft kunt u tot uw 62^e jaar onder andere aanwenden voor een lijfrente. Dit heeft voor u als voordeel dat u spaart voor een extra ouderdagsvoorziening. Uw inkomen na pensioneren wordt hoger. En daarnaast heeft u een belastingvoordeel. U kunt deze premies nu aftrekken tegen 52% en de uitkeringen worden voor een groot deel belast tegen 24,1% (uitgaande van de huidige fiscale wetgeving) en voor het overige deels tegen 42%. Dit levert u dus deels een belastingbesparing op van zo'n 28% van elke ingelegde euro in de lijfrente en deels van 10%.

Financieel plan bij arbeidsongeschiktheid van de heer A. Bengel

Wanneer u arbeidsongeschikt zou raken zou u geen recht hebben op een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid. Ook niet van overheidswege. Zonder aanvullende maatregelen zult u ofwel snel persoonlijk failliet zijn, of wel op bijstandsniveau of iets daar boven moeten gaan leven om rond te kunnen blijven komen. In deze is het aan te raden een particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering af te sluiten. Daarnaast is het verstandig dat uw partner in dat geval zo lang mogelijk blijft werken ter aanvulling op uw arbeidsongeschiktheidsuitkering op zo het door u minimaal gewenste niveau van uw levenspeil te bewerkstellingen.

Financieel plan bij overlijden van de heer A. Bengel.

Bij overlijden van u, erft uw zoon Julius uw vermogen en ontvangt uw partner niets uit uw nalatenschap. Wanneer u voor 1 september 2026 komt te overlijden dan ontvangt uw partner ook geen nabestaandenpensioen uit Bengel Holding BV. Zij heeft slechts recht op een lage ANW-uitkering, en een aantal heffingskortingen en beperkte toeslagen en zal dan ook niet in staat zijn om minimaal op de door u gestelde ondergrens van 80% van uw huidige besteedbaar inkomen uit te komen.

Haar positie kan worden verbeterd door een notarieel samenlevingscontract aan te gaan en haar als erfgenaam op te nemen in een zogenaamd keuzetestament. Zij erft dan uw vermogen en betaalt als dan niet of nauwelijks erfbelasting. Ter aanvulling op haar inkomen/vermogen is het aan te bevelen om een lineair aflopende overlijdensrisicoverzekering te sluiten met in aanvang een verzekerd kapitaal van € 800.000. De uitkering kan zij vervolgens aanwenden voor (gedeeltelijke) aflossing van de eigen woningschuld en ter jaarlijkse aanvulling op haar inkomen. Alsdan moet zij in staat worden geacht (mogelijk na verkoop van de woning op latere leeftijd) om haar besteedbaar inkomen minimaal op het door u gewenste peil te houden.

Financieel plan bij overlijden van mevrouw S. van Lierop.

Bij het overlijden van uw partner erft uw zoon haar vermogen en ontvangt u niets uit haar nalatenschap. U ontvangt wel een nabestaandenuitkering uit het pensioenfonds Zorg en Welzijn, waarbij de hoogte van de uitkering afhankelijk is van het feit of het ouderdomspensioen voor haar reeds is ingegaan, dan wel in hoeverre zij nog steeds in dienst is bij haar huidige werkgever. U heeft geen recht op tegemoetkomingen van overheidswege, daar uw inkomen naar verwachting daar te hoog voor zal zijn.

Uw positie kan in dit geval ook worden verbeterd door een notarieel samenlevingscontract aan te gaan en haar een zogenaamd keuzetestament op te laten maken waarin u als erfgenaam bent opgenomen. U erft dan haar vermogen (ook het vermogen dat zij van haar oma heeft geërfd) en betaalt als dan niet of nauwelijks erfbelasting. Ter aanvulling op uw inkomen/vermogen is het aan te bevelen om een lineair aflopende overlijdensrisicoverzekering te sluiten met in aanvang een verzekerd kapitaal van € 350.000. De uitkering kan u bij haar overlijden vervolgens aanwenden voor (gedeeltelijke) aflossing van de eigen woningschuld dan wel apart houden in uw vermogen voor latere jaren om uw inkomen aan te vullen. Alsdan moet u in staat worden geacht (mogelijk na verkoop van de woning op latere leeftijd) om uw besteedbaar inkomen minimaal op het door u gewenste peil te houden.

Op basis van de uitwerkingen van de diverse scenario's kom ik in deze tot de volgende actiepunten c.q. adviezen:

- Afsluiten door uw partner van een overlijdensrisicoverzekering op uw leven, met een verzekerd kapitaal van € 800.000 (lineair aflopend tot € nihil in 15 jaar).
- Afsluiten door u van een overlijdensrisicoverzekering op het leven van uw partner, met een verzekerd kapitaal van € 350.000 (lineair aflopend tot € nihil in 15 jaar).
- Afsluiten van een Arbeidsongeschiktheidsverzekering door u met een verzekerd kapitaal van € 75.000, welke verzekering eindigt met u 62^e jaar.
- Het afsluiten door u van een lijfrenteverzekering of het openen van een lijfrentespaarrekening, waarop jaarlijks het fiscaal maximaal aftrekbare bedrag wordt betaald/gestort.
- Opstellen van een gezamenlijk notarieel samenlevingscontract.
- Opstellen van een keuzetestament door ieder van u.
- Opstellen van een levenstestament.
- Certificering van aandelen Bengel Holding BV en overdracht van deze certificaten aan uw partner voor € 1.
- Herziening van uw aandelenportefeuille in Bengel Holding BV.
- Optie: periodiek boetevrij aflossen op de eigen woningschuld.
- Optie: extern verzekeren langlevens risico t.a.v. pensioen in Bengel Holding BV.

Adviesnotitie Bengel/van Lierop

Inleiding

In het gesprek dat ik met u had heeft u aangegeven dat u 10 jaar geleden een onderneming bent gestart, welke inmiddels succesvol rendeert. U heeft daar veel tijd en energie ingestoken en bent nu op een punt aanbeland dat u een aantal extra medewerkers heeft aangenomen en heeft ingewerkt die een aantal van uw taken overnemen, zodat u meer tijd heeft voor uw gezin. U verwacht dat de winstgevendheid van uw onderneming de komende jaren op peil zal blijven.

U woont samen met uw partner S. van Lierop (20-7-1970) in een woning die voor ieder van uw beide voor de helft eigendom is en die u gezamenlijk volledig heeft gefinancierd bij aankoop. Momenteel is de schuld op de woning (€ 550.000) groter dan de verwachte verkoopwaarde (€ 500.000). Het betreft een volledig aflossingsvrije financiering. De woning is voor u beide de eerste eigen woning die u gekocht heeft. Tot 1 september 2016 staat de huidige rente vast. Als dan dient beoordeeld te worden wat qua rentetarief en duur mogelijk is. Een (aanzienlijke) rentestijging ligt op basis van de huidige economische conjunctuur niet in de lijn der verwachtingen. Een lagere rente lijkt meer realistisch.

Uw partner werkt deeltijd als verpleegkundige in het ziekenhuis en zorgt daarnaast voor uw beider zoon Julius, van 7 jaar oud. U geeft aan dat u reeds een spaarpot heeft gecreëerd waaruit u eventuele studiekosten van Julius wil betalen. U schat in dat deze vanaf zijn 18^e jaar gedurende vijf jaar ongeveer € 10.000 per jaar zullen bedragen.

Uw gezamenlijke spaarpot bedraagt momenteel ongeveer € 75.000 en u stort maandelijks zo'n € 1.000 op deze spaarrekening. Uw partner heeft € 100.000 van haar oma geërfd en heeft dit geld op een aparte spaarrekening staan, omdat haar oma bepaald heeft dat daar een harde uitsluitingsclausule voor geldt, en het geld dus alleen aan uw partner toekomt. Ook wanneer u zou trouwen in gemeenschap van goederen en uw partner zou komen te overlijden.

In het verleden heeft u een andere onderneming gehad die u inmiddels heeft verkocht. In dat kader beschikt u nog over alle aandelen in Bengel Holding BV waarin een pensioen voor u is verzekerd.

In uw vrije tijd gaat u graag zeilen in uw zeilboot en dat wilt u in de toekomst blijven doen. U heeft in dat kader vorig jaar een zeilboot gekocht voor € 40.000 met eigen geld. U schat in dat de jaarlijkse kosten van de zeilboot (onderhoud, liggeld, verzekering, et cetera) ongeveer € 8.000 tot € 9.000 per jaar bedragen.

U heeft in het gesprek met mij aangegeven dat zowel u als uw partner willen stoppen met werken wanneer u 62 jaar oud bent. U wil het bedrijf alsdan verkopen. U geeft aan dat u dan op een zelfde voet (besteedbaar inkomen) verder wilt kunnen leven. Het ontbreekt u echter over inzicht en overzicht in uw persoonlijke financiën om vast te kunnen stellen in hoeverre dit voor u haalbaar is.

Daarnaast werd u onlangs aan het denken gezet toen een kennis aan u vroeg hoe uw situatie er uit zou komen te zien wanneer u onverhoopt arbeidsongeschikt zou raken. U gaf aan dit niet te weten, maar dat u wel weet dat u geen arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft afgesloten. U heeft aangegeven verder ook geen levensverzekeringen, overlijdensrisicoverzekeringen of lijfrenteverzekeringen te hebben afgesloten. U geeft aan dat er geen persoonlijke redenen zijn waarom u deze nooit heeft afgesloten. U heeft in de drukte van uw bestaan zich nooit afgevraagd in hoeverre deze producten enig nut voor u zouden kunnen opleveren. U geeft aan dat u in dat kader openstaat voor het sluiten van dergelijke producten mocht dit in het kader van uw persoonlijke financiën verstandig zijn. U heeft aangegeven dat u over een goede gezondheid beschikt en dat u niet verwacht dat op die gronden enige belemmeringen zullen zijn bij het sluiten van een dergelijk product.

In vervolg op de vraag van uw kennis bent u zich gaan afvragen wat uw overlijden of dat van uw partner voor financiële gevolgen zou hebben voor u, uw partner en uw kind. Deze vragen leveren u de nodige onduidelijk en onzekerheid op; met name ook betreffende de continuïteit van uw onderneming waar u erg aan hecht. U heeft aangegeven dat u verwacht dat uw partner niet in staat zal zijn het bedrijf te leiden en voort te zetten. Daarom denkt u in dat geval aan verkoop van de onderneming. Mede daar u niet zou weten wie binnen uw familie of binnen uw bedrijf uiteindelijk uw onderneming zou moeten leiden wanneer u arbeidsongeschikt zou raken of zou overlijden.

Wanneer u partner zou komen te overlijden, verwacht u dat u, gezien de huidige leeftijd van Julius, een bedrag van € 10.000 per jaar tot zijn 12^e jaar nodig zult hebben voor kinderopvang.

U geeft aan dat u geen samenlevingscontract heeft en beide ook geen testamenten heeft laten opstellen bij de notaris. U zou over het belang daarvan voor u en uw partner nader geadviseerd willen worden. In deze staat u ook open om eventueel te denken aan een huwelijk of geregistreerd partnerschap, mocht dit voor uw financiële positie beter zijn.

U heeft aangegeven dat bij arbeidsongeschiktheid of overlijden het besteedbaar inkomen 20% minder mag zijn dan nu het geval is.

In dit kader heeft u mij gevraagd voor u inzicht en overzicht in deze situaties te verschaffen en u waar nodig van advies te voorzien om uw financiële situatie in de diverse scenario's zoveel mogelijk te optimaliseren.

Financiële planningsrapporten

Op uw verzoek zijn daarom een aantal financiële planningsrapporten voor u uitgewerkt; bestaande uit vier basisscenario's en vier adviesscenario's, waarvan de uitgangspunten hieronder staan beschreven.

Het betreft achtereenvolgens de volgende scenario's:

1. Het basisscenario en het adviesscenario 'stoppen met werken'.
2. Het basisscenario en het adviesscenario 'arbeidsongeschiktheid de heer A. Bengel'.
3. Het basisscenario en het adviesscenario 'overlijden van de heer A. Bengel'.
4. Het basisscenario en het adviesscenario 'overlijden van mevrouw S. van Lierop'.

Alvorens in te gaan op de specifiek gehanteerde uitgangspunten per scenario, volgt hier kort een weergave van de algemene uitgangspunten die in alle scenario's worden gehanteerd:

1. Huidige wet en regelgeving.
2. Spaargeld van mevrouw S. van Lierop € 100.000.
3. Uw gezamenlijk spaargeld € 75.000, waarbij er vanuit wordt gegaan dat u de ene helft en uw partner de andere helft heeft gespaard.
4. Rentevergoeding op spaargeld voor de gehele planningsperiode 2% (ook voor liquide middelen Bengel Holding BV en Bengel e-learning).
5. Rendement op beleggingen Bengel Holding BV 4,25%, waarvan 2% koersresultaat en 2,25% uitgekeerd dividend.
6. Waarde aandelen Bengel Holding BV € nihil (zie voor nadere toelichting onder basis-scenario 1, stoppen met werken).
7. Algemeen Ouderdomspensioen (AOW) ontvangt u, op basis van het regeerakkoord, vanaf uw 67e dus vanaf 30 september 2033.
8. Uw partner ontvangt AOW vanaf 20 juli 2037.
9. U besteed gezamenlijk met uw partner jaarlijks zo'n € 55.500 voor privé-uitgaven (dit is exclusief hypotheekrente, pensioenpremies partner, kosten zeilboot en jaarlijks verschuldigde loonbelasting en inkomstenbelasting).
10. Jaarsalaris van mevrouw van Lierop € 28.927
11. Uw partner werkt niet mee in uw onderneming Bengel e-learning, en zal dit in de toekomst ook niet gaan doen.
12. U heeft een woning met een waarde van € 500.00 (WOZ € 512.358) en een financiering van € 550.000 (4,7%).
13. Jaarlijkse kosten zeilboot € 8.500.
14. U bent fiscaal partners van elkaar.
15. Bengel Holding BV drijft fiscaal geen zogenaamde 'materiële' onderneming. Wat betekent dat geen gebruik kan worden gemaakt bij overlijden van de zogenaamde bedrijfsopvolgingsfaciliteit voor de erf- en schenkbelasting. En geen gebruik kan worden gemaakt van de doorschuiffaciliteit voor de inkomstenbelasting. In deze zal steeds sprake zijn van verplichte fiscale afrekening.
16. In de planning is geen rekening gehouden met uw recht op kinderbijslag voor Julius. In de planningen is er van uitgegaan dat dit is gesaldeerd in uw jaarlijks besteedbaar inkomen.

Vooraf wordt opgemerkt dat in de planningen behoudend is begroot. Er wordt gewerkt met lage rendementen op liquide middelen. Een procent meer rendement levert grote positieve verschillen op in vergelijking tot de gemaakte planningen (mist uiteraard de inflatie gelijk blijft). U mag er in deze vanuit gaan dat normaliter de uitkomsten in de planningen aan de voorzichtige kant zijn en waarschijnlijk in de werkelijkheid beter zullen zijn.

Basisscenario 1, stoppen met werken

In dit basisscenario hebben wij de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- **Voortzetting onderneming** Bengel e-learning tot 62-jarige leeftijd. Winsttaandeel tot 2014 € 121.000 per jaar, vóór financiële baten en lasten.
- **Bedrijfsonroerend goed.** Aflossing op de financiering van het bedrijfsonroerend goed bedraagt € 8.689 per jaar. Daar het planningsprogramma de volledige winst uitkeert naar het privévermogen, vindt er vanuit het privévermogen weer een storting van € 8.689 plaats in de onderneming, om daarmee de onderneming in staat te stellen de schuld af te lossen (u vindt die boeking terug onder 'Vermogen per 1/1; cashflow onderneming en TBS; naar box 3').
Er is vanaf 2014 (waarschijnlijk) geen ruimte meer voor afschrijving op het bedrijfsonroerend goed, daar afgeschreven is tot de bodemwaarde (50% van de WOZ-waarde). De jaarlijkse afschrijving was € 11.547 per jaar. De fiscale winst wordt vanaf 2014 dus € 11.547 per jaar hoger. In de planning is daarom het winstaandeel op € 132.500 per jaar (vóór financiële baten en lasten) opgenomen tot het jaar van staken van de onderneming, en wordt er geen afschrijving meer toegepast op het bedrijfsonroerend goed.
- **Verkoop onderneming.** Uitgangspunten: geen goodwill, waarde onroerend goed € 350.000, verder geen stille reserves in de onderneming, en geen verwachte desinvesteringsbijtelling. De netto verkoopopbrengst (na belastingbetaling) wordt bij uw spaargeld gevoegd.
- **Fiscale Oudedagsreserve.** U heeft in Bengel e-learning een Fiscale Oudedagsreserve opgebouwd van € 17.658. Deze fiscale reserve is fiscaal beclaimd. In de planning wordt er van uit gegaan dat u deze verder niet meer opbouwt en dat u deze op 62-jarige leeftijd bij staking van uw onderneming opneemt in de fiscale winst en hierover direct fiscaal afrekent.
- **Bengel Holding BV.** U heeft de BV zelf opgericht. De verkrijgingsprijs van de aandelen is gelijk aan het zogenaamd gestort kapitaal en bedraagt € 18.000. U heeft mij een afschrift gegeven van de fiscale balans. Daarop zijn de beleggingen in de BV op historische kostprijs en lagere marktwaarde gewaardeerd. De werkelijke waarde van de beleggingen was op 1 januari 2014 evenwel € 39.423 hoger. Vanwege deze stille reserve (ongerealiseerd koersresultaat) die in de beleggingen schuilen is deze in het planningsprogramma op de balans van Bengel Holding BV gepresenteerd onder panden, om zo rekening te kunnen houden met de vennootschapsbelastingclaim die nog rust op het positieve ongerealiseerde koersresultaat (in het planningsprogramma kan dit alleen op deze wijze zichtbaar worden gemaakt).
De waardering van de pensioenverplichting op de fiscale balans bedraagt € 183.351; terwijl de waardering, zoals een commerciële pensioenverzekeraar die zou vaststellen, uit zou komen op ongeveer € 543.000. Dit is dus veel hoger en betekent dat er in de BV feitelijk te kort middelen aanwezig zijn om op termijn een levenslang pensioen te kunnen uitkeren. Een en ander leidt er toe dat er in plaats van een positieve winstreserve (fiscale balans) er sprake is van een negatieve winstreserve (commerciële balans). Dat betekent onder meer dat uit Bengel Holding BV geen dividenden kunnen worden uitgekeerd die uw inkomen eventueel (op een later moment) kunnen aanvullen. In het planningsrapport is de commerciële waarde van het pensioen opgenomen.

De waarde van uw aandelen in Bengel Holding BV zijn in uw privévermogen op € nihil gesteld. In de planning wordt uitgegaan van een jaarlijkse fiscale winst voor Vennootschapsbelasting van € nihil. De BV heeft voor € 34.170 aan te verrekenen verliezen staan. De kans is groot dat deze (deels) zullen verdampen en dus niet tot een teruggave van (daarmee) teveel betaalde vennootschapsbelasting zal leiden.

- **Uw Pensioen.** U heeft bij Bengel Holding BV een ouderdomspensioen opgebouwd van € 17.636 op jaarbasis, ingaande op uw 60^e. Daarnaast heeft u recht op een zogenaamd tijdelijk oudedagspensioen van € 6.932 per jaar vanaf uw 60^e tot uw 65^e. Op basis van het verwacht rendement op de liquide middelen en de beleggingen in Bengel Holding BV is de verwachting dat de pensioenpot op uw 84^e jaar leeg zal zijn. Dat betekent dat uw pensioenaanspraak als dan niet langer voor verwezenlijking vatbaar is en voor de BV vrij zal vallen. Fiscaal levert dit voor uw BV onbelaste kwijtscheldingswinst op. U kunt vervolgens de BV ontbinden en liquideren. Daar u indertijd de aandelen in deze BV heeft verkregen voor € 18.000 en er uiteindelijk niets voor terug zult krijgen levert dit u alsdan een zogenaamd 'aanmerkelijk belangverlies' op, welk verlies vervolgens na 1 jaar wordt omgezet in een belastingkorting ter grootte van 25% van dit verlies. Dit is als dan per saldo € 4.500 aan minder verschuldigde inkomstenbelasting in box 1.
- **Pensioen Partner.** Uw partner bouwt pensioen op bij het pensioenfonds Zorg en Welzijn. Daar zij eerder zal stoppen met werken en mogelijk ook eerder het pensioen zal laten ingaan, betekent dit dat haar jaarlijkse uitkering relatief laag zal zijn. Op basis van onze berekeningen zou haar pensioenuitkering jaarlijks ongeveer € 5.402 bedragen ingaande op uw 62 jarige leeftijd. Dit is als zodanig ook verwerkt in de planning.

Adviesscenario 1, stoppen met werken

- In dit scenario zijn onder andere de lasten van een **overlijdensrisicoverzekering en een arbeidsongeschiktheidsverzekering** opgenomen. In de adviesscenario's bij overlijden en arbeidsongeschiktheid, kunt u terugvinden waarom het verstandig is deze verzekeringen te sluiten. In dat kader is in het adviesscenario 'stoppen met werken' reeds rekening gehouden met deze extra lasten om zo een getrouw beeld te creëren van de geoptimaliseerde financiële situatie.
- **Lijfrenteverzekering.** Uw bouwt op dit moment geen oudedagsvoorzieningen op anders dan dat u maandelijks € 1.000 overmaakt op uw gezamenlijke spaarrekening. Dit spaarsaldo zal jaarlijks belast worden met 1,2% inkomstenbelasting. Dit komt waarschijnlijk over één met de rente die de bank momenteel op uw spaargeld vergoed. Per saldo levert dit spaargeld geen rendement op. Sterker nog door inflatie zal het spaargeld zelfs aan koopkracht verliezen. U wordt dus armer van deze vorm van sparen. U spaart bovendien uit inkomen dat eerst met 52% inkomstenbelasting is belast. In deze valt het aan te raden fiscaal te sparen door gebruik te maken van de mogelijkheden van een lijfrente. U kunt deze lijfrentepremie nu aftrekken tegen 52% besparing aan Inkomstenbelasting en u wordt daar in de toekomst over belast tegen grotendeels 24,1% en maximaal deels tegen 42%. U kunt volgens de fiscale wet ongeveer € 18.700 (zogenaamde jaarruimte) per jaar aan lijfrentepremie aftrekken op basis van uw huidige winst. Daarnaast zijn er waarschijnlijk voor u nog mogelijkheden om gedurende 7 jaar aanvullend nog eens een kleine € 7.000 (zogenaamde reserveringsruimte) extra aan lijfrentepremie te storten. Dat levert uiteindelijk een aanzienlijke belastingbesparing op en daarmee feitelijk rendement op uw vermogen. In de planning is er daarnaast van uitgegaan dat u 2% rendement maakt op uw vermogen en dat er sprake is van een levenslange uitkering vanaf uw 62-jarige leeftijd. Bij het ingaan van de lijfrente-uitkeringen kunt u kiezen voor een zogenaamde verzekerde lijfrente uitkering bij een verzekeringsmaatschappij of voor een bancaire lijfrente (in feite een geblokkeerde bankrekening waar onder bepaalde voorwaarden geld kan worden opgenomen). De belangrijkste verschillen in deze zijn de volgende; bij een verzekerde lijfrente bestaat er recht op een levenslange uitkering. Dit kan financieel een voor- of een nadeel zijn, afhankelijk van hoe oud u wordt. Komt u beider vroeg te overlijden dan heeft de verzekeringsmaatschappij een voordeel. De overlijdenswinst in deze komt toe aan de verzekeringsmaatschappij en wordt niet uitgekeerd aan u erfgenamen. Daarnaast is het rendement op een verzekerde uitkering over het algemeen wat lager dan bij een bancaire lijfrente, daar de kosten van de verzekeringsmaatschappij over het algemeen hoger zijn. Bij een bancaire lijfrente is het voordeel dat bij vroeg overlijden het resterende geld niet toekomt aan de bank maar krachtens erfrecht over gaat op uw erfgenamen. Het nadeel is dat wanneer u langer blijft leven het geld op de bankrekening uiteindelijk opraakt en er dus geen extra inkomen meer is uit de bancaire lijfrente.
- **Fiscale oudedagsreserve.** In het adviesscenario wordt er van uitgegaan dat u op 62 jarige leeftijd de Fiscale Oudedagsreserve omzet in een lijfrente door vanuit privé liquide middelen daarvoor aan te wenden, waarmee u vanaf uw 62e jaar een levenslange uitkering gaat genieten. Hier wordt uitgegaan van een rendement van 2% op de ingelegde premie.

- **Verkoop onderneming.** In het adviesscenario wordt uw zogenaamde stakingswinst grotendeels omgezet in een zogenaamde stakingslijfrente en wordt dus niet de gehele verkoopopbrengst (na belastingbetaling) aan uw spaargeld toegevoegd. Dit levert u een aanmerkelijke belastingbesparing op daar de uitkeringen van deze lijfrente lager belast (tarief 24,1% tot maximaal 42%) zullen zijn dan de heffing over de stakingswinst (tarief met name 52%) ineens. In de planning wordt uitgegaan van een levenslange uitkering vanaf uw 62^e jaar, met een rendement op het ingelegde vermogen van 2% per jaar. Reden waarom niet de volledige stakingswinst is omgezet in een stakingslijfrente is gelegen in het feit dat wanneer u jaarlijks lijfrentepremies betaalt u in de toekomst minder van uw stakingswinst kunt omzetten in een stakingslijfrente. De maximaal bij staking om te zetten stakingslijfrente op basis van de huidige regelgeving bedraagt voor u op stakingsdatum € 443.059 (dit bedrag wordt jaarlijks niet verhoogd met een indexatie), hierop komen in mindering de in het verleden betaalde premies voor de jaarruimte en de reserveringsruimte (deze bedragen op stakingsdatum ongeveer € 310.800) en de opgebouwde FOR (€ 17.658). Op stakingsdatum kan dus maximaal ongeveer € 114.600 worden omgezet in een stakingslijfrente.

- **Verkoop van uw zeilboot.** U heeft aangegeven dat u zo lang mogelijk wil blijven genieten van uw zeilboot, maar op een gegeven moment zult u op een leeftijd komen dat u de boot zult verkopen. In de planning gaan we er vanuit dat u dat zal doen op uw 70e jaar. U heeft aangegeven dat u verwacht dat de boot redelijk waardevast is. In de planning is daarom uitgegaan van een opbrengst van € 35.000 (rekeninghoudend met een stukje waardevermindering en verkoopkosten) die u in de planning opgenomen ziet worden onder de 'onbelaste inkomsten'. Tevens zullen er dan geen kosten meer zijn die u jaarlijks aan de boot heeft. Dit bespaart u ongeveer € 8.500 op jaarbasis.

- **Verkoop van uw woning.** U heeft op basis van de huidige fiscale wetgeving gedurende 30 jaar recht op hypotheekrenteaftrek betreffende uw eigen woning. U heeft op 1 januari 2006 de woning samen met uw partner gekocht. Dat betekent dat u recht heeft op renteaftrek tot 1 januari 2036. Daarna vervalt de renteaftrek en is de bruto rentelast voor u een netto rentelast. Daar u niet aflost op de lening en dan ook gestopt bent met uw onderneming is die rentelast in verhouding tot uw inkomen als dan hoog. In die jaren teert u ook snel in op uw spaargeld ter aanvulling op uw inkomen om zo uw gewenste levensstandaard op peil te houden. Er van uitgaande dat uw woning nu waardevast zal zijn, zal door inflatie op termijn een positieve verkoopopbrengst (in relatie tot uw huidige financiering) te verwachten zijn wanneer u de woning verkoopt. Die opbrengst is onbelast en kan aan uw spaargeld worden toegevoegd. Dit kan vervolgens weer gebruikt worden in de jaren die daarna volgen om uw inkomen aan te vullen. Volgens de planning zou die opbrengst alsdan ongeveer € 137.000 kunnen bedragen op grond van 2% inflatie per jaar. In de planning is er vanuit gegaan dat u als dan een woning gaat huren met een kale huurprijs van € 1.000 in de maand.
U zou kunnen overwegen om de komende jaren reeds deels af te lossen op de eigen woning. Tot 10% per jaar op het oorspronkelijke leenbedrag is dit boetevrij mogelijk.

U mocht tot dusverre de rente die u betaalt over uw huidige hypotheekschuld tot 2031 volledig aftrekken van uw inkomen. Het percentage van de maximale hypotheekrenteaftrek wordt echter geleidelijk verlaagd van 52 naar 38 procent. Dat gebeurt in 28 jaarlijkse stappen van een half procent. Per 1 januari 2014 is de eerste verlaging naar 51,5 procent een feit. Deze eerste beperking treft alleen huiseigenaren die in de hoogste belastingschijf zitten. Op basis van de het basisscenario zal de top van uw inkomen in elk jaar tot uw 63^e steeds belast zijn in de hoogste belastingschijf.

Het gaat echter vooralsnog om een relatief kleine belastingcorrectie, die evenwel na 28 jaar inmiddels wel een redelijk substantiële omvang heeft gekregen. In relatie tot uw planning noem ik even de gevolgen van deze rente aftrekbeperking in 2024 (inmiddels 5% punten minder aftrek). Dit komt neer op ongeveer € 90 netto in de maand dat u minder te besteden heeft als gevolg van de rente aftrekbeperking.

Aflossen van de eigen woningschuld uit de eigen middelen is fiscaal niet aan te raden wanneer u jaarlijks 3,5% rendement weet te realiseren op uw beleggingen. Daar u na betaling van de inkomstenbelasting over uw vermogen in box 3 (1,2%), netto nog 2,3% overhoudt. Dit is meer dan wat de hypotheekrente u netto kost, zijnde ongeveer 2,25%. Wanneer u dus 3,5% of meer rendement weet te maken met uw vermogen verdient u dus geld ten opzichte van aflossen op uw hypotheekschuld. De huidige realiteit met sparen is dat u minder rendement maakt dan 3,5%. Momenteel kunt u maximaal zo'n 1,5% per jaar kweken op een spaarrekening/deposito (bij een niet al te exotische bank). Daarnaast kan het aan te raden zijn uw eigenwoning niet deels (jaarlijks) af te lossen daar u deze liquide middelen op niet al te lange termijn mogelijk nodig zult hebben om u inkomen in de periode die daarna volgt jaarlijks aan te vullen. Een en ander hangt samen met uw eventuele keuze om op termijn uw woning gezamenlijk met uw partner te verkopen. In de uitwerking van dit scenario is geen rekening gehouden met tussentijdse aflossingen.

- **Besteedbaar Inkomen.** Uw wens is om uw huidige besteedbaar inkomen ook in de toekomst op het huidige peil te houden. Ondanks de adviezen die hierboven staan lijkt dat niet mogelijk, uitgaand van de gehanteerde uitgangspunten. Daarom is uw besteedbaar inkomen in de planning vanaf 2014 gesteld op € 50.000 op jaarbasis tot uw 62^e jaar. Daarna zal deze nogmaals verlaagd worden naar € 44.400 (20% van huidig besteedbaar inkomen) per jaar en mogelijk dat deze rond uw 80^e jaar nogmaals verlaagd dient te worden naar € 40.000 per jaar. Op basis van deze uitgangspunten zou het voor u mogelijk moeten zijn om tot ongeveer uw 90^e dit besteedbaar inkomen (steeds met aanvulling van uw spaargeld) te behouden.

Basisscenario 2, arbeidsongeschiktheid de heer A. Bengel

Er zijn meerdere vormen van arbeidsongeschiktheid; tijdelijk of blijvend, beperkt of volledig. Niet in al die scenario's zult u niet meer in staat zijn om de onderneming te leiden en is het dan de vraag in hoeverre aanvullende maatregelen (inkomensvoorzieningen) nodig zijn.

U heeft aangegeven dat u een uitwerking wilde hebben van de situatie waarin u blijvend volledig arbeidsongeschikt wordt en de onderneming zelf niet meer kan leiden.

Wanneer u volledig arbeidsongeschikt zou raken, zou u uw bedrijf verkopen. Uitgaande van voorgaande uitgangspunten zou er dan alleen een meerwaarde zijn, die schuilt in het bedrijfsonroerend goed waarover direct fiscaal moet worden afgerekend, of waarvoor een lijfrente kan worden bedongen. Het restant van de opbrengst wordt toegevoegd aan uw spaargeld. U zou alsdan genoeg nemen met een besteedbaar inkomen dat 20% lager ligt dan uw huidige besteedbare inkomen.

Daar u geen particuliere arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft ontvangt u uit dien hoofde ook geen uitkering bij arbeidsongeschiktheid. Wanneer u arbeidsongeschikt zou raken heeft u ook geen recht op een inkomensaanvulling vanuit de overheid. U zult eerst moeten gaan interen op uw vermogen en dan niet in de mate die u voor ogen heeft, maar veel geleidelijker om uiteindelijk van overheidswege recht te hebben op een uitkering die zal liggen op bijstandsniveau. Geen aantrekkelijkere optie.

Dit basisscenario bij uw arbeidsongeschiktheid komt er feitelijk op neer dat u in deze in een paar jaar zal afstevenen op een persoonlijk faillissement. De uitwerking van dit scenario is bijgevoegd en spreekt voor zich.

Conclusie. De conclusie is duidelijk; u heeft een arbeidsongeschiktheidsverzekering nodig.

Adviesscenario 2, arbeidsongeschiktheid de heer A. Bengel

- **Arbeidsongeschiktheidsverzekering.** In dit scenario gaan we er vanuit dat u ter aanvulling op uw stakingslijfrente-uitkering (zoals onder 'basisscenario 2, arbeidsongeschiktheid de heer A. Bengel' is beschreven) een arbeidsongeschiktheidsuitkering zult genieten van € 75.000 op jaarbasis met een eigen risicoperiode van 90 dagen alvorens de uitkering ingaat (gedurende de eerste 90 dagen van arbeidsongeschiktheid zult u waarschijnlijk nog wel de nodige inkomsten kunnen blijven genieten uit uw huidige onderneming), waarbij de uitkering vanaf ingangsdatum elk jaar met 2% wordt verhoogd (indexatie). De verzekering loopt tot uw 62^e jaar. De premie voor een dergelijke verzekering bedraagt ongeveer € 6.500 per jaar. Na drie jaar kan opnieuw beoordeeld worden in hoeverre het verzekerde bedrag mogelijk verhoogd dient te worden aan de hand van de koopkrachtontwikkeling in de afgelopen drie jaar. Normaliter kun je dit verzekerde bedrag 10% tot 20% verhogen, binnen medische waarborgen. Daarnaast is het uiteraard zo dat wanneer u blijft werken elk jaar een grotere spaarbuffer (o.a. bij aanwending voor de lijfrente) kan worden opgebouwd, zodat wellicht verhoging van het verzekerde bedrag bij arbeidsongeschiktheid niet nodig is.
- **Stoppen met werken door partner.** In het basisscenario 1 'stoppen met werken' was het uitgangspunt dat uw partner zou stoppen met werken wanneer u 62 jaar zou worden. Bij arbeidsongeschiktheid van u zou dat betekenen dat op dat moment haar broodnodige inkomen weg zou vallen, om uw levensstandaard op het door u minimaal gewenste peil te kunnen blijven houden, naast uw arbeidsongeschiktheidsuitkering. In de planning is er daarom vanuit gegaan dat uw partner in dat geval blijft werken tot haar 65^e jaar. Dat betekent ook dat zij een veel hoger pensioenuitkering zal genieten dan in geval zij op uw 62-jarige leeftijd zou stoppen met werken.
- **Verkoop van uw zeilboot.** In de planning is er van uitgegaan dat u bij blijvende volledige arbeidsongeschiktheid helaas niet meer in staat zult zijn om te blijven zeilen. Daarom is onder de onbelaste inkomsten in 2015 de verkoopopbrengst van uw zeilboot opgenomen. Tevens zullen er dan niet langer kosten zijn voor deze boot, zodat uw vaste lasten hiermee afnemen.
- **Verkoop van uw woning.** Ook in dit adviesscenario wordt er in de planning van uitgegaan dat u de woning in 2035 verkoopt en vervolgens een woning gaat huren voor € 1.000 in de maand.

Conclusie. Op basis van deze uitgangspunten zou het voor u mogelijk moeten zijn om tot uw 90^e de minimaal door u gewenste levensstandaard (80% van uw huidige besteedbaar inkomen) aan te houden. Ook in dit geval is evenwel de pensioenpot van uw BV rond uw 84^e leeg.

Basisscenario 3, overlijden van de heer A. Bengel

Partnerpensioen. Wanneer u nu zou komen te overlijden bestaat er voor uw partner geen recht op een nabestaandenpensioen uit Bengel Holding BV. Het is in deze ook niet meer mogelijk om alsnog een toezegging in deze op te nemen in uw pensioenbrief met Bengel Holding BV daar u daar niet langer in loondienst bent en pensioen opbouwt. Ook uw zoon Julius heeft geen recht op een wezenpensioenuitkering.

Algemene Nabestaandenwet. Daar uw partner zelf arbeidsinkomen heeft, heeft zij van overheidswege recht op slechts een gedeeltelijke algemene nabestaandenuitkering op grond van de ANW. Op basis van haar huidige inkomen bedraagt deze ongeveer € 437 per maand. Zij heeft in beginsel recht op deze uitkering totdat Julius 18 jaar is geworden. Wanneer uw partner overigens recht zou krijgen op een uitkering uit een nabestaandenlijfrente die u gesloten heeft, dan heeft deze uitkering geen invloed op de hoogte van haar algemene nabestaandenuitkering op grond van de ANW. De halfwezenuitkering op basis van de algemene nabestaandenwet is vorig jaar komen te vervallen, hetgeen inhoudt dat Julius daar voor niet meer in aanmerking komt.

Heffingskortingen en toeslagen. Door uw wegvallen en gelet op het inkomen van uw partner na uw overlijden bestaat voor haar recht op een aantal financiële tegemoetkomingen van overheidswege. In dit geval betreft het de zogenaamde inkomensafhankelijke combinatiekorting. Voor 2014 de alleenstaande ouderkorting, welke vanaf 2015 is afgeschaft; en als laatste het zogenaamde kindgebondenbudget. U vindt de betreffende bedragen en de duur terug in de uitwerking van het planningsrapport. Daar het zogenaamde kindgebondenbudget voor haar maximaal zo'n € 30 in de maand zal bedragen, is dit verder niet opgenomen in de planning er van uitgaande dat dit is gesaldeerd in het besteedbaar inkomen.

Erfrecht. Daar u niet bent gehuwd en ook geen samenlevingscontract heeft gesloten, en daarnaast ook geen testament heeft, erft uw partner niets van u. Julius is in deze uw enige erfgenaam. Dit houdt onder meer in dat:

1. Julius uw aandeel in de woning erft en de bijbehorende financiering.
2. Julius uw aandeel in het spaargeld erft.
3. Julius uw onderneming Bengel e-learning erft.
4. Julius uw boot erft.
5. Julius uw aandelen in Bengel Holding BV erft.

Ad 1. Uw woning. Op grond van de fiscale wetgeving wordt uw aandeel in de eigen woning als dan een eigen woning voor Julius. Daar hij deze woning deelt met zijn moeder, worden beide daarmee ook zogenaamde partners. Hetgeen inhoudt dat in dit geval uw partner de rente die Julius verschuldigd is over zijn aandeel van de woning mogelijk in aftrek kan brengen op haar inkomen ter besparing van verschuldigde inkomstenbelasting. Julius zelf heeft (nog) niets aan deze eventuele aftrekpost, daar hij geen of nauwelijks (eventueel stakingslijfrente-uitkering) fiscaal belastbaar inkomen geniet. In de planning gaan we er vanuit dat uw partner de uitbetaling van dit mogelijke fiscale voordeel doet toekomen aan Julius onder verrekening van de extra verschuldigde inkomstenbelasting in verband met het inkomen van Julius in box 3 (zie hierna onder ad. 2, ad. 3 en ad. 4). In deze notitie wordt verder niet ingegaan op hetgeen Julius met de woning zou kunnen gaan doen (houden of vervreemden) en welke fiscale gevolgen dit heeft.

Ad 2. Het spaargeld dat Julius van u erft wordt tot bij het vermogen van moeder geteld in box 3. Dat betekent dat uw partner daarover inkomstenbelasting verschuldigd is (voor zover het totale vermogen in box 3 uitstijgt boven € 21.139), welke extra verschuldigde inkomstenbelasting zij overigens kan verhalen op het vermogen van Julius.

Ad 3. Fiscaal zal er afgerekend dienen te worden bij uw overlijden betreffende uw eigen onderneming Bengel e-learning. Het ligt niet voor de hand dat Julius de onderneming zal voortzetten met gebruikmaking van de zogenaamde 'geruisloze overdracht' voor de inkomstenbelasting en met toepassing van de zogenaamde 'bedrijfsopvolgingsfaciliteit voor de erfbelasting' (gezien het feit dat dit verder niet aan de orde zal zijn, worden deze beide fiscale faciliteiten niet nader uitgewerkt en toegelicht). De fiscale afrekening over de zogenaamde 'stakingswinst' en de 'FOR' vindt nog plaats in de laatste aangifte Inkomstenbelasting van u (de zogenaamde 'overlijdensaangifte inkomstenbelasting'). Wat fiscaal afrekenen inhoudt is in deze hiervoor reeds beschreven. De fiscale afrekening komt ongeveer neer op een bedrag van ongeveer € 81.000. In deze kan directe fiscale afrekening worden uitgesteld wanneer er voor Julius een zogenaamde stakingslijfrente wordt afgesloten. Deze kan direct ingaan (levenslang of eventueel uiterlijk op 30 jarige leeftijd van Julius), maar kan ook worden uitgesteld tot een later moment. De verkoopopbrengst komt (deels) ten goede aan de spaarpot van Julius. In dat geval zal uw partner dit extra spaargeld van Julius weer moeten aangeven in box 3 (zie hiervoor onder 'Ad 2')

Ad 4. Iemand (waarschijnlijk uw partner) zal waarschijnlijk de boot voor Julius gaan verkopen, daar de jaarlijkse lasten voor de boot gewoon doorlopen zolang de boot in eigendom is van Julius. De verkoopopbrengst komt ten goede aan de spaarpot van Julius. In dat geval zal uw partner dit extra spaargeld van Julius weer moeten aangeven in box 3 (zie hiervoor onder 'Ad 2')

Ad 5. Wanneer u komt te overlijden voor 1 september 2026 dan vervalt voor Bengel Holding BV de pensioenverplichting die is opgebouwd. Er is immers op basis van uw pensioenregeling niemand meer waaraan de BV pensioenuitkeringen dient te doen. Dat betekent dat er bij de BV op dat moment een zogenaamde 'vrijval' plaatsvindt van de pensioenverplichting, wat leidt tot een fiscale winst. Deze winst is belast met vennootschapsbelasting (20%), welke de BV direct verschuldigd is. Uitgaande van een fiscale voorziening van € 183.351 leidt dit (na aftrek van de fiscale te verrekenen verliezen (€ 34.170) in dit voorbeeld tot een heffing van ongeveer € 29.336 aan vennootschapsbelasting. Welke betaald kan worden uit de huidige liquide middelen van de BV. Door mogelijke verdamping van de verliezen in de toekomst en jaarlijkse groei van de fiscale pensioenvoorziening zal de verschuldigde vennootschapsbelasting naar de toekomst toe toenemen.

Door de vrijval van de pensioenverplichting zal de waarde van de aandelen in Bengel Holding BV toenemen. Uitgaande van de situatie in 2014 zullen de aandelen alsdan een waarde hebben van ongeveer € 260.000 (werkelijke waarde beleggingen en liquide middelen in de BV verminderd met de (latent) verschuldigde vennootschapsbelasting). Dat betekent dat deze waarde voor Julius uitgangspositie is voor de verschuldigdheid van erfbelasting over het totale vermogen dat hij van u erft.

Daarnaast is Julius Inkomstenbelasting verschuldigd in verband met de zogenaamde 'aanmerkelijk belangwinst' die wordt gerealiseerd bij overlijden. De waarde van de aandelen bedraagt door de vrijval van het pensioen immers € 260.000, terwijl er ooit door u € 18.000 op aandelen is gestort. Het verschil bedraagt € 242.000, waarover Julius direct 25% Inkomstenbelasting, zijnde € 60.500, verschuldigd is.

Over de waarde van de aandelen van Bengel Holding BV is verder niet jaarlijks Inkomstenbelasting verschuldigd. Verder wordt in deze notitie niet ingegaan wat Julius verder met de aandelen van Bengel Holding BV zou kunnen doen nadat hij deze van u geërfd heeft.

Normaliter zal uw partner het bewind over het vermogen van Julius gaan voeren totdat hij volwassen is. Meestal vervalt dit bewind op 23 jarige leeftijd van het kind.

Erfbelasting.

De waarde van hetgeen Julius als dan zou verkrijgen laat zich ongeveer als volgt schetsen (er even van uitgaande dat hij geen gebruik maakt van de stakingslijfrente):

1. Woning met financiering	-/-	€ 25.000
2. Spaargeld		€ 37.500
3. Onderneming (na aftrek belasting)		€ 126.000
4. Boot		€ 35.000
5. Aandelen Bengel Holding BV (na belasting)		<u>€ 199.500</u>
Totaal		€ 373.000

Julius is hierover (na aftrek van zijn belastingvrije som van € 19.868 (2014)) ongeveer € 59.000 aan erfbelasting over verschuldigd. Dit betreft voor het merendeel (boven de € 117.214) een heffing van 20%. Over het eerste deel (tot € 117.214) is 10% erfbelasting verschuldigd.

Conclusie: de conclusie in dit scenario is dat Julius uw vermogen erft en dat er voor zowel Julius als uw partner slechts beperkt aanvullend inkomen (kan) word(t)(en) gerealiseerd. Samen zullen zij van veel minder moeten rondkomen dan de door u gestelde ondergrens van 80% van uw huidige besteedbaar inkomen.

Adviesscenario 3, overlijden van de heer A. Bengel

Erfrecht. U heeft aangegeven dat u van elkaar wilt erven bij overlijden van één van uw beide. In deze staan een aantal mogelijkheden voor uw open.

Huwelijk/geregistreerd partnerschap.

Dit betreft allereerst het huwelijk c.q. geregistreerd partnerschap. In beide gevallen wordt u van rechtswege elkaars erfgenaam en erft u dus het vermogen van elkaar (samen met Julius, ieder voor gelijke delen) wanneer één van uw beide komt te overlijden. In dit geval krijgt de langstlevende materieel het hele vermogen en erft Julius de helft van het vermogen van de overleden ouder in de vorm van een rentedragende vordering op de langstlevende ouder, die pas opeisbaar wordt bij overlijden van de langstlevende ouder

Wanneer u verder niets regelt, dan ontstaat er een zogenaamde 'algehele gemeenschap van goederen' hetgeen inhoudt dat u gezamenlijk eigenaar wordt van uw beider totale vermogen (met uitzondering van de erfenis van de Oma van uw partner). Om dit te voorkomen dient u voor het huwelijk of geregistreerd partnerschap alsdan zogenaamde 'huwelijksvoorwaarden of partnerschapsvoorwaarden' opmaken, waarin u bepaald dat u ieder uw eigen vermogen houdt. Vervolgens kunt u bepalen dat u het geld dat u jaarlijks spaart uit uw inkomen met elkaar deelt naar afloop van ieder jaar. U bouwt dan tijdens uw huwelijk beide vermogen op. U heeft aangegeven dat u er aan hecht dat uw partner daartoe in staat wordt gesteld. Een andere mogelijkheid is om een zogenaamd finaal wederkerig verrekenbeding over een te komen; hetgeen er op neer komt dat er bij overlijden van één van u wordt gedaan als ware u in gemeenschap van goederen was gehuwd en u dus ieder in waarde de helft van het gezamenlijk totale vermogen bezit; met uitzondering uiteraard van het door uw partner geërfde vermogen van haar Oma.

Door het huwelijk/geregistreerd partnerschap wordt u weliswaar erfgenaam van elkaar, maar optimale besparing van erfbelasting is dan nog niet bereikt. Uit dat oogpunt valt het aan te bevelen om tevens te zorgen voor een testament waarmee dat wordt bewerkstelligt. Naast de fiscale besparing kunnen nog andere zaken worden geregeld in een testament, bijvoorbeeld de benoeming van een executeur, de voogdij over uw zoon Julius (wanneer u beide mocht komen te overlijden), het bewind over het vermogen van uw zoon Julius, het al dan niet opnemen van uitsluitingsclausules, et cetera'.

Wanneer u gaat trouwen of u als partners van elkaar laat registreren dan betekent dat ook dat er bij verbreking van uw relatie in de toekomst er mogelijk partneralimentatie verschuldigd is, welke een duur kan hebben van minimaal 12 jaar. U moet zich dat goed realiseren.

Samenlevingscontract

Wanneer u niet trouwt of zich als geregistreerd partner van elkaar inschrijft, valt het aan te bevelen om een zogenaamd 'notarieel samenlevingscontract' op te maken. Dit is nodig om voor de erfbelasting als elkaars fiscale partners te kunnen worden aangemerkt, wanneer van elkaar wordt geërfd. In dat geval heeft u namelijk recht op de partnervrijstelling en het lage tarief voor de erfbelasting (zie hiervoor onder basisscenario 3 overlijden de heer A. Bengel). U kunt in het samenlevingscontract afspraken maken over de verdeling van de kosten van het levensonderhoud van het gezin en over de verblijving van gemeenschappelijke eigendomsbestanddelen, zoals uw beider woning, (een deel van de) inboedel, maar niet uw en/of spaarrekening (u deelt het bankrekeningnummer, niet het saldo dat er op staat). U kunt dan dus een deel van elkaars vermogen 'erven', zonder dat u een testament heeft.

Toch is het in deze om twee redenen verstandig om in dit geval ook een testament op te maken:

1. Het overige (eigen) vermogen vererft niet naar de andere partner op basis van het samenlevingscontract. Dit kan alleen door de ander als erfgenaam te benoemen in een testament.
2. Middels een testament kan er voor worden gezorgd dat een optimale besparing van verschuldigde erfbelasting wordt gerealiseerd.

Ook kan in een samenlevingscontract een finaal wederkerig verrekenbeding worden opgenomen bij verbreking van de relatie bij de dood. Wat echter niet fiscaal kan is met elkaar een periodiek verrekenbeding overeenkomen betreffende de groei van uw beider vermogen. In dat geval is in beginsel sprake van een fiscaal belaste schenking. Groei van het vermogen van uw partner is in dit geval mogelijk door u het leeuwendeel van de kosten voor het levensonderhoud te laten komen.

Het advies in deze is om u een notarieel samenlevingscontract op te laten stellen, waarbij u de kosten van levensonderhoud voor uw rekening neemt voor zover uw inkomen ten minste op een nader te bepalen niveau ligt, met eventueel opname van een zogenaamd finaal wederkerig verrekenbeding. Dit kan echter betekenen dat wanneer uw partner eerder zou komen te overlijden dan u, u voor de erfbelasting fictief een deel van uw eigen vermogen gaat terug erven waarover u erfbelasting verschuldigd bent. Gelet echter op de planningsuitkomsten in de diverse scenario's is het niet waarschijnlijk dat bij het overlijden van u of uw partner er fictief een dusdanig vermogen vererft dat er erfbelasting verschuldigd is. Het opnemen van een dergelijk beding biedt naar verwachting dus geen nadeel.

Keuzetestament

In deze stellen wij voor om een zogenaamd keuzetestament op te maken met als uitgangspunt om de langstlevende zoveel mogelijk de 'spullen' uit de nalatenschap te laten behouden en verzorgd achter te laten. Juridisch bestaan daartoe een aantal mogelijkheden welke ieder civiel en met name fiscaal een andere uitwerking hebben. Welke mogelijkheid fiscaal uiteindelijk voor de erfgenamen het beste uitpakt valt bij het opmaken van het testament niet vast te stellen. Bij overlijden van de erflater kan dit veel beter worden ingeschat. Vandaar dat een keuze testament de langstlevende bij het openvallen van de nalatenschap laat kiezen welke van de door de erflater in het testament geboden mogelijkheden tot verdeling deze het beste past. Naast fiscale kunnen er alsdan voor de langstlevende wellicht nog andere moverende redenen zijn om te kiezen voor een bepaalde mogelijkheid.

In een nader gesprek met u kunnen wij de voordelen van het keuzetestament met u bespreken. In het testament kan tevens worden bepaald dat wat vererft in beginsel uitsluitend toekomt aan de 'warme' kant van de familie, zodat de 'koude' kant daar geen recht op heeft wanneer de relatie van bijvoorbeeld uw kind met zijn relatie wordt verbroken.

In dit scenario gaan we er vanuit dat uw partner bij uw overlijden de beschikking houdt over het hele vermogen en dat sprake is van zogenaamde defiscalisering. Hetgeen inhoudt dat zij voor de inkomstenbelasting geacht wordt voor het geheel volledig eigenaar te zijn van uw nalatenschap.

Erfbelasting. Wanneer het keuzetestament goed is vorm gegeven is er bij overlijden van u door uw partner en Julius geen erfbelasting verschuldigd bij uw overlijden, wanneer uw partner daar voor kiest. In het testament zijn er mogelijkheden om de aanspraak van Julius op de nalatenschap dusdanig te beperken dat er geen erfbelasting voor hem verschuldigd is. Daar het vermogen dat uw partner en Julius van u erven met name nodig zal zijn om hen in staat te stellen op om het minimaal door u gewenste levenspeil te komen, is het de verwachting dat bij het overlijden van uw partner het vermogen grotendeels opgesoupeerd zal zijn. Het zou in dat geval onnodig zijn geweest om bij uw overlijden eventueel erfbelasting verschuldigd te zijn over hetgeen Julius zou erven ter besparing van erfbelasting op het moment dat uw partner zou komen te overlijden. Voor alsnog is dit het uitgangspunt in de financiële uitwerking van dit onderdeel in de planning.

In deze is nog even van belang dat ook in dit geval het pensioen vrijvalt (waardoor vennootschapsbelasting verschuldigd is) en de aandelen overgaan naar uw partner (waardoor inkomstenbelasting verschuldigd is door uw partner over de zogenaamde aanmerkelijk belangwinst). Dit laatste kunt u echter voorkomen door de aandelen in Bengel Holding BV nu reeds over te dragen aan uw partner. In dit geval kan worden volstaan met een koopsom van 1 euro (de aandelen zijn door de pensioenverplichting die de BV heeft niet meer waard). U realiseert dan meteen een zogenaamd aanmerkelijk belangverlies van ongeveer € 18.000, welke u het volgend jaar meteen een netto fiscaal voordeel oplevert van € 4.500. Wanneer u er aan hecht om zelf de zeggenschap over de aandelen te houden, dan kunt u er voor kiezen de aandelen eerst over te dragen aan een op te richten stichting waarvan u zelf het bestuur vormt om vervolgens de aandelen te certificeren en deze door de stichting uitgegeven certificaten voor 1 euro aan uw partner over te dragen. U partner heeft dan de economische belangen bij de aandelen en u de stemrechten op de aandelen via het stichtingsbestuur. Bij de bespreking van dit planningsrapport kan ik u nader informeren over hetgeen 'certificering' in deze inhoudt. In de planning is vooralsnog wel rekening gehouden met deze mogelijkheid ter besparing van een directe heffing van € 60.500 aan inkomstenbelasting.

Nabestaandenlijfrente/Overlijdensrisicoverzekering. Zoals onder 'basisscenario 3, overlijden van de heer A. Bengel' is opgemerkt, is er nauwelijks dekking (geregeld) voor het wegvallen van uw inkomen voor uw gezin wanneer u overlijdt. In deze is het zeer aan te raden om in dat kader aanvullende maatregelen te nemen. In deze kan worden gedacht aan het sluiten van een nabestaandenlijfrente. Voordeel is dat u de premie kan aftrekken. Nadelen zijn dat de lijfrente-uitkeringen belast zijn bij uw partner en dat uw minder kunt storten op de andere lijfrente die we geadviseerd hebben in de het 'adviesscenario 1 stoppen met werken'. In deze is het verstandiger om te werken met een pure overlijdensrisicoverzekering welke verzekering wordt gesloten door uw partner, met u als verzekerd lijf, waarbij uw partner als begunstigde van de uitkering is opgenomen. Op die wijze is er geen erfbelasting verschuldigd wanneer u komt te overlijden en zij de uitkering geniet.

Vervolgens dient te worden vastgesteld welk vermogen er moet worden verzekerd en hoe hoog de premie zal zijn die zij jaarlijks verschuldigd zal zijn. In deze dienen we rekening te houden met het feit, dat naar mate u ouder wordt er meer vermogen wordt opgebouwd (in diverse vormen) welke bij uw overlijden door haar kan worden aangewend voor levensonderhoud. Daarnaast is er bij ieder jaar dat u later komt te overlijden er een kortere periode over welke financieel door haar overbrugt dient te worden. In deze kan dus worden gekozen voor een overlijdensrisicoverzekering met een aflopend risicokapitaal, waarbij tevens kan worden gekozen voor een gelijkblijvende premie.

Op basis van de planning adviseren wij uw partner om een kapitaal van € 800.000 te verzekeren welke in 15 jaar lineair afloopt naar € nihil. Wanneer u namelijk na 1 september 2026 komt te overlijden dan heeft uw partner inmiddels aanspraak op een nabestaandenpensioen uit Bengel Holding BV en is er daarnaast door u reeds het nodige opgebouwd in de lijfrentesfeer welke nabestaandenlijfrente bij uw overlijden toekomen aan uw partner. Voor het overige zou er voldoende vermogen moeten zijn opgebouwd om eventuele tekorten in het inkomen aan te vullen. Voor een dergelijke dekking zal de verzekeraar een medisch onderzoek van u wensen. Deze kosten komen voor rekening van de verzekeringsmaatschappij. Bij akkoord van de verzekering verwachten wij dat uw partner aan premie een bedrag kwijt is van ongeveer € 600 tot € 700 per jaar.

De overlijdensuitkering zal zoveel mogelijk worden ingezet om de eigenwoningschuld van € 550.000 af te lossen. Hetgeen eventueel resteert van de uitkering wordt toegevoegd aan het spaarsaldo in privé en zal jaarlijks dienen ter aanvulling op het inkomen.

Onderneming. In dit scenario gaan we er vanuit dat uw partner de onderneming verkoopt en de stakingswinst en de FOR onderbrengt in een lijfrente. Dit kan tot een totale premie-inleg van € 443.059. Daarop dienen de premies die in het verleden zijn afgetrokken als jaarruimte of reserveringsruimte (zie daarvoor 'adviesscenario 1 stoppen met werken'). Op basis van de planning is het afstorten van de huidige overwaarde in het pand (ongeveer € 170.000) en de FOR (€ 17.658) als stakingslijfrente mogelijk en als zodanig verwerkt in de planning. Daaruit uitgaande van een uitkering die ingaat op het moment dat de algemene nabestaandenwetuitkering stopt (dit is mogelijk op basis van een besluit van de staatssecretaris van financiën. In andere gevallen moeten de lijfrente-uitkeringen altijd direct ingaan bij overlijden). Reden om dit op die manier te doen is om cumulatie van fiscaal belastbare inkomens zoveel mogelijk te voorkomen. Want naarmate het fiscale inkomen hoger wordt stijgt trapsgewijs het tarief.

Woning. Uw partner erft uw woning en de bijbehorende financiering. Zij kan de rente op de door u aangegane en op haar overgegangene financiering aftrekken (zij treedt als het ware in uw rechten). Op termijn zal uw partner naar verwachting de woning dienen te verkopen om te opbrengst aan te wenden ter aanvulling op het inkomen. In de planning is er van uitgegaan dat zij alsdan een woning gaat huren voor € 1.000 in de maand. Alsdan moet zij in staat worden geacht om het door u minimaal gewenste besteedbaar inkomen te houden tot ongeveer haar achtentachtigste.

Boot. U partner verkoopt vlak na uw overlijden de boot voor € 35.000 na aftrek van kosten.

Conclusie. Op basis van deze uitgangspunten zou het voor u mogelijk moeten zijn om tot uw 90^e de minimaal door u gewenste levensstandaard (80% van uw huidige besteedbaar inkomen) aan te houden. Ook in dit geval is evenwel de pensioenpot van uw BV rond uw 84^e leeg.

Basisscenario 4, overlijden van uw partner

Partnerpensioen. Wanneer uw partner nu zou komen te overlijden bestaat er voor u recht op een partnerpensioen van het pensioenfonds Zorg en Welzijn. U heeft recht op een uitkering van € 22.802 tot uw 67-jarige leeftijd. Daarna wordt de uitkering verlaagd tot € 11.797. In de uitwerking van dit scenario wordt er van uit gegaan dat de uitkering niet jaarlijks geïndexeerd wordt. Uw zoon Julius ontvangt tot zijn 21^e een uitkering van € 2.359 per jaar. Wanneer u partner overlijdt na dat haar pensioen is ingegaan, dan ontvangt u een uitkering van € 5.899 per jaar.

Algemene Nabestaandenwet. Daar u zelf een te hoog arbeidsinkomen heeft, heeft u van overheidswege geen recht op een algemene nabestaandenuitkering op grond van de ANW.

Kinderopvang. U verwacht dat u per jaar ongeveer € 10.000 aan kosten voor kinderopvang voor Julius zult hebben tot zijn 12^e jaar. Dit is als zodanig opgenomen in de uitwerking van dit scenario.

Heffingskortingen en toeslagen. U heeft slechts recht op de zogenaamde inkomensafhankelijke combinatiekorting. Op basis van uw inkomen komt u niet in aanmerking voor het kindgebondenbudget en de alleenstaande ouderkorting. Mogelijk dat u als dan recht heeft op kinderopvangtoeslag. In de uitwerking van dit scenario is daar voor als nog geen rekening mee gehouden.

Erfrecht. Daar u niet bent gehuwd en ook geen samenlevingscontract heeft gesloten, en daarnaast ook geen testament heeft, erft u niets van uw partner. Julius is in deze haar enige erfgenaam. Dit houdt onder meer in dat:

1. Julius haar aandeel in de woning erft en de bijbehorende financiering.
2. Julius haar aandeel in uw gezamenlijke spaargeld erft.
3. Julius het spaargeld van haar oma erft.

Ad 1. De woning. Op grond van de fiscale wetgeving wordt haar aandeel in de eigen woning als dan een eigen woning voor Julius. Daar hij deze woning deelt met u, wordt u beide daarmee ook zogenaamde fiscale partners. Hetgeen inhoudt dat in dit geval u mogelijk de rente die Julius verschuldigd is over zijn aandeel van de woning in aftrek kan brengen op uw inkomen ter besparing van verschuldigde inkomstenbelasting. Julius zelf heeft (nog) niets aan die mogelijke aftrekpost, daar hij nauwelijks (wezenpensioen) fiscaal belastbaar inkomen geniet. In de planning gaan we er vanuit dat u de uitbetaling van dit mogelijke fiscale voordeel doet toekomen aan Julius onder verrekening van de extra verschuldigde inkomstenbelasting in verband met het inkomen van Julius in box 3 (zie hierna onder ad. 2 en ad. 3). In deze notitie wordt verder niet ingegaan op hetgeen Julius met de woning zou kunnen gaan doen (houden of vervreemden) en welke fiscale gevolgen dit heeft.

Ad 2. Het spaargeld dat Julius van uw partner erft wordt bij uw vermogen in box 3 geteld. Dat betekent dat u daarover inkomstenbelasting verschuldigd bent (voor zover het totale vermogen in box 3 uitstijgt boven € 21.139), welke extra verschuldigde inkomstenbelasting u overigens kan verhalen op het vermogen van Julius.

Ad 3. Met betrekking tot het spaargeld dat uw partner heeft geërfd van haar oma geldt voor Julius hetzelfde als is opgenomen onder Ad 2.

Normaliter zal u het bewind over het vermogen van Julius gaan voeren totdat hij volwassen is. Meestal vervalt dit bewind op 23 jarige leeftijd van het kind.

Erfbelasting.

De waarde van hetgeen Julius als dan zou verkrijgen laat zich ongeveer als volgt schetsen (er even van uitgaande dat hij geen gebruik maakt van de stakingslijfrente):

1	Woning met financiering	-/-	€ 25.000
2	Spaargeld		€ 37.500
3	Spaargeld Oma		<u>€ 100.000</u>
	Totaal		€ 112.500

Julius is hierover (na aftrek van zijn belastingvrije som van € 19.868 (2014)) ongeveer € 9.263 aan erfbelasting over verschuldigd.

Conclusie: de conclusie in dit scenario is dat Julius het vermogen van uw partner erft. Uw inkomen waarschijnlijk op peil zal blijven waarmee u in staat zou moeten zijn om tot uw 63^e minimaal op de door u gestelde ondergrens van 80% van uw huidige besteedbaar inkomen uit te komen. De verwachting is echter dat u in die jaren zelfs zo'n € 20.000 tot € 25.000 per jaar kunt sparen. De jaren daarna ligt uw inkomen veel lager waardoor u uit uw vermogen zult moeten putten om uw besteedbaar inkomen op peil te houden. Dit zou tot ongeveer uw 75^e mogelijk moeten zijn. Daarna komt u ieder jaar zo'n € 30.000 te kort.

Adviesscenario 4, overlijden van uw partner

Erfrecht. Ik verwijs hiervoor naar hetgeen is opgenomen onder 'adviesscenario 3, overlijden van de heer A. Bengel'. Hier geldt namelijk hetzelfde voor u als voor uw partner.

Erfbelasting. Ook in dit geval is wanneer het keuzetestament goed is vorm gegeven is er bij overlijden van uw partner door u partner en Julius geen erfbelasting verschuldigd bij het overlijden van uw partner, wanneer u daar voor kiest. In het testament zijn er mogelijkheden om de aanspraak van Julius op de nalatenschap dusdanig te beperken dat er geen erfbelasting voor hem verschuldigd is. Daar het vermogen dat u en Julius van uw partner erven met name nodig zal zijn om u in staat te stellen op om het minimaal door u gewenste levenspeil te blijven, is het de verwachting dat bij het overlijden van u het vermogen grotendeels opgesoupeerd zal zijn. Het zou in dat geval onnodig zijn geweest om bij het overlijden van uw partner eventueel erfbelasting verschuldigd te zijn over hetgeen Julius zou erven ter besparing van erfbelasting op het moment dat u zou komen te overlijden. Voor alsnog is dit het uitgangspunt in de financiële uitwerking van dit onderdeel in de planning.

Overlijdensrisicoverzekering. In deze is het zeer aan te raden om in geval van overlijden van uw partner vooraf aanvullende maatregelen te nemen. In deze valt te adviseren om te werken met een pure overlijdensrisicoverzekering welke verzekering wordt gesloten door u, met uw partner als verzekerd lijf, waarbij u als begunstigde van de uitkering bent opgenomen. Op die wijze is er geen erfbelasting verschuldigd wanneer uw partner komt te overlijden en u de uitkering geniet. Vervolgens dient te worden vastgesteld welk vermogen er moet worden verzekerd en hoe hoog de premie zal zijn die u jaarlijks verschuldigd zal zijn. In deze dienen we rekening te houden met het feit, dat naar mate u en uw partner samen ouder worden er meer vermogen wordt opgebouwd (in diverse vormen) welke bij het overlijden van uw partner door u kan worden aangewend voor levensonderhoud. Daarnaast is er bij ieder jaar dat u later komt te overlijden er een kortere periode over welke financieel door haar overbrugt dient te worden. Echter wanneer uw partner reeds een pensioenuitkering geniet is er bij haar overlijden voor u een lagere nabestaandenuitkering verzekerd dan wanneer zij zou komen te overlijden voordat zij een pensioenuitkering geniet. Daar dient in dit verband rekening mee te worden gehouden. Deze uitkering komt op jaarbasis ongeveer over één met de pensioenuitkering die uw partner zou genieten wanneer zij zou stoppen met werken wanneer u 62 jaar bent. In deze kan ook hier dus worden gekozen voor een overlijdensrisicoverzekering met een aflopend risicokapitaal, waarbij tevens kan worden gekozen voor een gelijkblijvende premie.

Op basis van de planning adviseren wij u om een kapitaal van € 350.000 te verzekeren welke in 15 jaar lineair afloopt naar € nihil. Voor een dergelijke dekking zal de verzekeraar een medisch onderzoek van uw partner wensen. Deze kosten komen voor rekening van de verzekeringsmaatschappij.

Bij akkoord van de verzekering verwachten wij dat u aan premie een bedrag kwijt bent van ongeveer € 250 tot € 300 per jaar.

De overlijdensuitkering kan deels worden ingezet om de eigenwoningschuld van € 550.000 af te lossen. Hetgeen eventueel resteert van de uitkering wordt toegevoegd aan het spaarsaldo in privé en zal op termijn jaarlijks dienen ter aanvulling op het inkomen.

Woning. U erft het woningdeel van uw partner en de bijbehorende financiering. U kan de rente op de door haar aangegeven en op u overgegeven financiering aftrekken (u treedt als het ware in haar rechten). Op termijn zal u mogelijk de woning dienen te verkopen om te opbrengst aan te wenden ter aanvulling op het inkomen. In de planning is er van uitgegaan dat u alsdan een woning gaat huren voor € 1.000 in de maand.

Onderneming, FOR en (stakings)lijfrente. In deze zijn de adviezen voor de Onderneming, FOR en de (stakings)lijfrente gelijk als aan die in 'adviesscenario 1, stoppen met werken'

AOV. Ten aanzien van de AOV is het advies gelijk aan het 'adviesscenario 2, arbeidsongeschiktheid de heer A. Bengel'.

Boot. In dit scenario gaan we er weer vanuit dat u met uw 70^e de boot verkoopt voor € 35.000 na aftrek van kosten.

Op basis van deze uitgangspunten zou het voor u mogelijk moeten zijn om tot uw 90^e de minimaal door u gewenste levensstandaard (80% van uw huidige besteedbaar inkomen) aan te houden. Ook in dit geval is evenwel de pensioenpot van uw BV rond uw 84e leeg.

Overige onderwerpen betreffende uw financiële planning

Hierna wordt nader ingaan op een aantal specifieke onderwerpen aangaande uw financiën.

Beleggen

De spreiding van uw vermogen laat zich als volgt schetsen:

- In privé heeft u in totaal aan spaargeld ongeveer € 175.000.
- In Bengel Holding BV is ongeveer € 50.000 aan spaargeld aanwezig en voor ongeveer € 210.000 aan beleggingen (aandelen, beleggingsfondsen en obligaties).
- In uw onderneming Bengel e-learning heeft u onroerend goed ter waarde van € 350.000 met een financiering van € 178.125.

Uw vermogen is grofweg belegd in 45% vastrentende waarden, 25% aandelen en 30% onroerend goed. Op basis van deze verdeling is momenteel sprake van een neutraal beleggersprofiel.

In het gesprek dat ik met u had heeft u aangegeven dat u en uw partner een gedeelte van het gezamenlijke spaargeld van € 75.000 wellicht willen gaan beleggen. In het gesprek bleek dat u daar best enig risico in wil lopen. Er is sprake van een zogenaamde offensieve risicobeleving.

Door fiscaal goed te structureren is met redelijke zekerheid vast te stellen welke fiscale voordelen kunnen worden genoten met inkomen en vermogen.

Planmatig is het structureren van vermogen een veel lastiger onderdeel in een financiële planning wanneer men enige zekerheid hebben over rendement. Met betrekking tot advies in het kader van beleggen is rendementsverwachting c.q. garantie niet zo zeer het issue, maar met name de mate en de spreiding van risico's in de beleggingskeuze en veelal nog bepalender de kosten die met beleggen gemoeid zijn. Deze kosten hebben met name een zeer grote invloed op het uiteindelijke resultaat van de beleggingen. In deze is het dus met name van belang de kosten bij het beleggen zo laag mogelijk te houden. In deze is het daarom veelal onverstandig om te beleggen in beleggingsfondsen van financiële aanbieders, daar deze vaak relatief met hoge kosten hun beleggingen structureren.

In de grafiek die in deze notitie is opgenomen ziet u wat kosten voor invloed hebben op het uiteindelijke rendement op een belegging. Het is dus zaak om goed te letten op de kosten van het product dat u aanschaft.

In dat kader is het vanuit kostenooptpunt aan te bevelen, wanneer u wilt gaan beleggen, om te kiezen voor zogenaamde indexbeleggingen zoals bijvoorbeeld ishares of ibeleggen. Deze beleggingsproducten kennen zeer lage kosten en spreiden hun beleggingen zowel naar regio's in de wereld als ook naar verschillende marktsectoren. Zo wordt evenwicht gevonden in de beleggingen en worden risico's zoveel mogelijk gespreid.

Indexbeleggingen volgen veelal bepaalde benchmarkets zoals bijvoorbeeld de Dow Jones index. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat geen enkel beleggingsfonds dat zelf een eigen beleggingsstrategie kiest in staat is om op de langere termijn (10 jaar of meer) de benchmarkets te verslaan.

Een ander aspect dat bij beleggen van belang is de zogenaamde beleggingshorizon. Hoe lang kunt u het geld missen voordat u het nodig heeft in privé voor andere doeleinden.

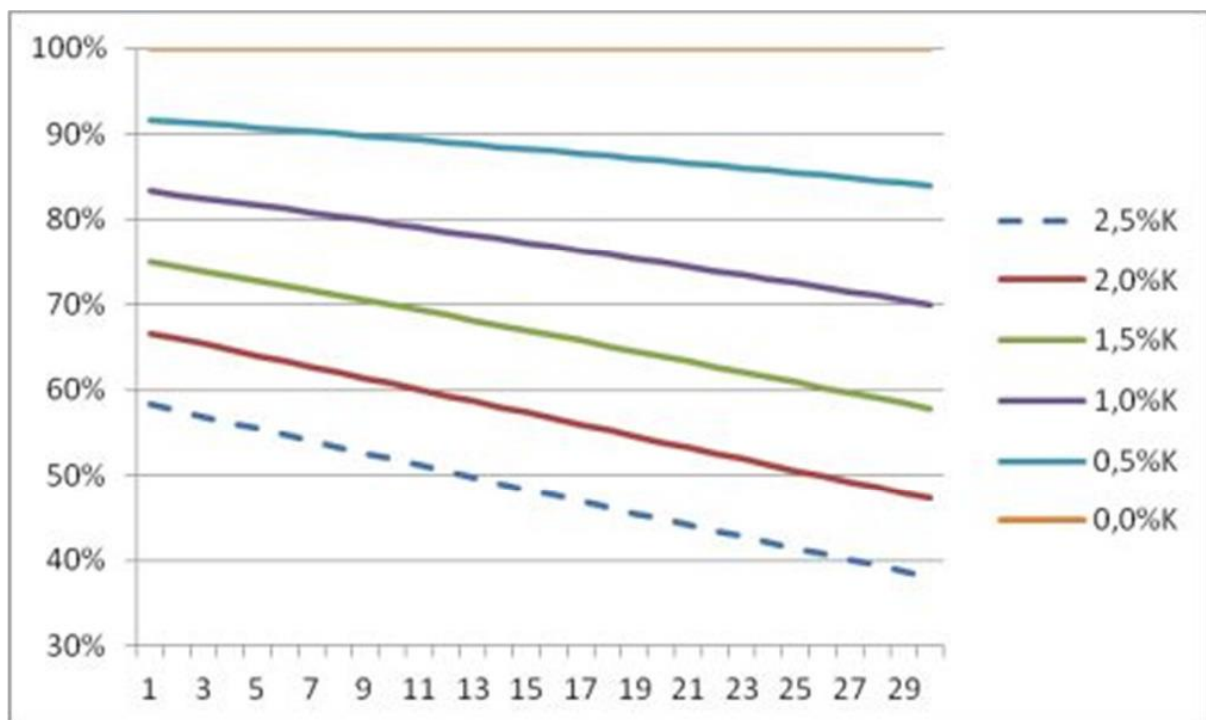
De waarde uw beleggingen kan namelijk sterk fluctueren. Vooral bij risicovollere beleggingen als opties en hefboomproducten geldt dat er jaren van 25% rendement afgewisseld kunnen worden met jaren dat de waarde met hetzelfde percentage afneemt. Een aandachtspunt bij

beleggen is daarom dat je alleen risico's moet nemen als het te beleggen vermogen een langere periode gemist kan worden. Anders gezegd: het risico van beleggen neemt af als de beleggingshorizon langer wordt.

Dit is met name van belang voor het kapitaal dat u heeft ondergebracht in Bengel Holding BV dat op termijn dient om u een pensioen uit te kunnen keren. Dit pensioenuitkeringen zijn in de financiële planning die voor u is uitgewerkt van zeer groot belang om u wens op uw levensstandaard zoveel mogelijk op het door u gewenste niveau te houden te kunnen laten welslagen, wanneer u zou willen stoppen met werken op uw 62^e. Te risicovol beleggen c.q. speculeren zou gelet op de risico's die daarmee gepaard gaan kunnen leiden tot een groot waardeverlies van de bezittingen van Bengel Holding BV, waarmee deze in de toekomst niet meer in staat zou kunnen zijn om voor langere tijd u van een pensioenuitkering te kunnen voorzien. Uw plan om te kunnen stoppen met werken op uw 62^e zou daarmee in duigen kunnen vallen, dan wel zult u genoeg dienen te nemen met een andere levensstandaard (lager besteedbaar inkomen).

In de uitwerkingen van de diverse scenario's van de financiële planningen blijkt steeds dat u het spaargeld nodig zult hebben om dit te gebruiken voor de aanvulling op uw inkomen om zo uw levensstandaard op peil te houden. Het is in deze dus de vraag in hoeverre het raadzaam is om met dit geld te gaan beleggen. Echter in de huidige markt brengt spaargeld feitelijk niets op. De rentevergoeding is ongeveer gelijk aan de inkomstenbelasting die u over uw spaargeld verschuldigd bent (vermogensrendementsheffing). Door inflatie verliest u vervolgens jaarlijks aan koopkracht op uw spaargeld. Vanuit die optiek is het dus niet onverstandig om een deel van uw vermogen niet al te risicovol te beleggen om zo een beter rendement op uw vermogen te maken.

Grafiek: welke invloed hebben kosten op het uiteindelijke rendement van de belegging

Als er geen kosten worden berekend (de oranje lijn), krijgt u bij elke looptijd 100% van het totale rendement uitgekeerd. Bij 2,5% kosten (de onderbroken lijn) heeft u na 30 jaar nog slechts 38% van het totale bruto rendement behaald! Er is 62% van het rendement afgesnoept.

Uit onderzoek blijkt dat:

- Driekwart van de beleggers niet weet hoe hoog de kosten zijn.
- Totale kosten op kunnen lopen tot 3%.
- Hoge kosten het bijna onmogelijk maken een fatsoenlijk rendement te maken.
- Het effect van kosten groter is door het gemiste rente-op-rente effect.

Huidige portefeuille Bengel Holding BV

ArcelorMittal

ArcelorMittal is de grootste producent van staal ter wereld, met een productie van 92 miljoen ton staal in 2011. De onderneming beschikt over minstens 61 vestigingen in 27 landen en heeft wereldwijd zo'n 260.000 werknemers in dienst. Het betreft een bedrijf dat goede rendementen heeft laten zien in de afgelopen jaren. Het advies is om de aandelen in de komende twee jaar om te zetten naar indexfondsen.

Jaar	Omzet	Winst
2012	▼€ 65,5 miljard	▲€ 2,9 miljard
2011	▲€ 70,3 miljard	▼€ 1,7 miljard
2010	▲€ 61,2 miljard	▲€ 2,3 miljard
2009	▼€ 48,7 miljard	▼€ 60 miljoen
2008	▲€ 89,28 miljard	▼€ 6,72 miljard
2007	▲€ 72,07 miljard	▲€ 7,10 miljard
2006	▲€ 43,02 miljard	▲€ 3,82 miljard
2005	▲€ 20,56 miljard	▼€ 2,41 miljard
2004	▲€ 15,06 miljard	▲€ 3,81 miljard
2003	▲€ 6,99 miljard	▲€ 864,00 miljoen
2002	▲€ 5,17 miljard	▲€ 435,00 miljoen

Amundi Funds Equity Global Gold Mines

Dit subfonds streeft naar lange termijn-kapitaalgroei door ten minste 67% van het totaal vermogen te beleggen in aandelen van bedrijven die gespecialiseerd zijn in de goudmijnbouw en aandelen van goudmijnen in landen zoals Australië, Noord-Amerika en Zuid-Afrika, en in andere edele metalen of mineralen (zoals metalen uit de zilver- en platinumgroep), waarbij deze beleggingen echter niet meer dan een derde van het netto vermogen van het subfonds mogen vertegenwoordigen. Het overige deel van het vermogen kan worden belegd.

Het betreft een vrij eenzijdige en risicovolle belegging in één soort basismateriaal. Morningstar beloont deze belegging daarom ook slechts met 2 sterren. Het zwaartepunt in de regioverdeling ligt met 80% met name op Noord Amerika. Het fonds laat de afgelopen jaren negatieve rendementen zien. Het advies in deze is om de aandelen in dit fonds van de hand te doen. Als bijlage is een recente analyse van Morningstar bijgevoegd.

Intereffect Brazil Warrants

Intereffect Brazil Warrants heeft als doelstelling het behalen van vermogensgroei. De Beheerder zal geen benchmark gebruiken als maatstaf voor de invulling van het beleggingsbeleid of ter vergelijking van de resultaten van het Fonds. Het is een fonds dat grote beleggingsrisico's oplevert. In 2012 en 2013 zijn de koersverliezen fors geweest in 2014 daarentegen is tot nog toe een hoog rendement gemaakt. Toch is het advies om deze aandelen op korte termijn van de hand te doen gelet op de risico's op waardeverlies. Als bijlage is een recente analyse van Morningstar bijgevoegd.

Parvest Equity Indonesia Privilege-Capitalisation

Het Fonds streeft ernaar de waarde van zijn vermogen op middellange termijn te verhogen door te beleggen in aandelen die zijn uitgegeven door Indonesische bedrijven, of door bedrijven die actief zijn in dit land. Het betreft dus een zeer eenzijdige belegging in één land (geen regio'spreiding). Dit neemt risico's met zich mee. Het fonds heeft qua koersuitslagen een vrij grillig verloop laten zien en heeft per saldo aan waarde verloren. Het advies is deze belegging op korte termijn van de hand te doen. Als bijlage is een recente analyse van Morningstar bijgevoegd.

Royal Dutch Shell A.

Royal Dutch Shell (algemeen bekend als Shell) is een van oorsprong Nederlands-Britse multinational, behorend tot de *Supermajors*, de zes grootste staats-onafhankelijke oliemaatschappijen. Het bedrijf telde in 2011 ongeveer 90.000 werknemers. Shell is tevens de meest winstgevendende onderneming van Nederland. Met een omzet van ruim \$467 miljard (2012) is Royal Dutch Shell de grootste private onderneming van de wereld, waarvan de omzet verdeeld is over meer dan 140 landen. Het advies is om de aandelen in de komende twee jaar om te zetten naar indexfondsen, waarin uiteraard ook in energie wordt belegd maar dan veelal gespreid over de andere *Supermajors*. De recente geschiedenis (olieramp in de golf van Mexico in 2010) bij BP heeft laten zien dat één fout grote financiële gevolgen kan hebben voor het bedrijf en dus voor uw belegging.

Royal Imtech

Imtech NV is een Nederlands technisch dienstverlenend bedrijf op het gebied van elektrotechniek, ICT en werktuigbouw.

Dit bedrijf verkeert in zwaar weer en het is de vraag in hoeverre u deze aandelen moet aanhouden. Het betreft een zeer risicovolle belegging.

Op 4 februari 2013 werd bekend dat Imtech minimaal € 100 miljoen moet afschrijven op Poolse projecten. Hiernaast waarschuwde Imtech verplichtingen aan kredietgevers niet te kunnen nakomen. De nettoschuld van de groep bedroeg ongeveer € 800 miljoen per 31 december 2012. Beleggers reageerden ongerust op dit nieuws en verkochten massaal het aandeel Imtech. Dat daalde op 4 februari 2013 met 48% in waarde.

Op 27 februari 2013 werd bekend dat Imtech niet alleen problemen had met projecten in Polen, maar ook met projecten in Duitsland. Hierdoor moest Imtech € 300 miljoen afschrijven en werd er een claimemissie van € 500 miljoen aangekondigd. Mede door de moeilijke marktomstandigheden in Nederland en Duitsland heeft Imtech in april 2013 besloten tot een

reorganisatie en daarmee kosten te sparen en de efficiency te verbeteren. De totale verwachte reorganisatielast in 2013 bedraagt circa € 80 miljoen en zal leiden tot het verlies van circa 1.300 banen.

De Vereniging van Effectenbezitters (VEB) dreigt de accountant Willem Riegman van KPMG aansprakelijk te stellen. Op 26 april 2013 maakte de VEB bekend dat ze ook de voormalig Imtech-bestuurders Van der Bruggen en Gerner aansprakelijk gaan stellen voor de schade die beleggers hebben geleden vanwege misleidende cijfers die door Imtech zijn gepubliceerd. Mogelijk dat u zich bij deze procedure kan aansluiten om uw schade te kunnen verhalen.

Op 20 december 2013 maakte Imtech bekend dat de activiteiten in Duitsland achterblijven op andere landen. Het herstelplan voor Duitsland heeft nog geen belangrijke verbeteringen opgeleverd.

De fraudezaak uit 2013 leidt er uiteindelijk toe dat Imtech bij de banken moet aankloppen voor hulp. Imtech krijgt een nieuwe kredietfaciliteit onder strikte voorwaarden, waaronder de vereiste dat de schuld tegen midden 2015 met € 400 miljoen moet dalen. Op 20 maart 2014 maakt Imtech bekend dat er in Zwitserland een geval van fraude was geconstateerd door de Zwitserse Imtech-tak Fritz & Macziol. De negatieve sfeer rond Imtech op de beurs en de speculatie voor een nieuwe aandelenemissie begin april 2014 zorgde voor een daling van meer dan kwart van de waarde van het aandeel tussen 9 en 16 april 2014.

Resultaten

Jaar	Omzet	Nettowinst	Omzet- en winstgeschiedenis	
			Operationele EBITA-marge/ na 2011 EBITDA-marge	Aantal werknemers
2004	▲€ 2,016 miljard	▲€ 44,0 miljoen		
2005	▲€ 2,397 miljard	▲€ 50,8 miljoen	4,1%	14.519
2006	▲€ 2,839 miljard	▲€ 67,7 miljoen	4,5%	16.362
2007	▲€ 3,346 miljard	▲€ 91,9 miljoen	5,1%	18.231
2008	▲€ 3,859 miljard	▲€ 113,3 miljoen	5,5%	22.510
2009	▲€ 4,323 miljard	▲€ 126,2 miljoen	5,8%	22.955
2010	▲€ 4,481 miljard	▲€ 140,4 miljoen	6,2%	25.075
2011	▲€ 5,114 miljard	▲€ 150,4 miljoen	6,1%	27.412
2012	▲€ 5,433 miljard	▼€ -226,3 miljoen	0,0%	29.473
2013	▼€ 4,945 miljard	▼€ -696,6 miljoen	-0,9%	26.168

TNT Express

TNT Express N.V. is een internationale pakketvervoerder. De resultaten staan ondanks de wereldwijde groei in de pakketdiensten onder druk door de hevige concurrentie in de markt. TNT is daarom bezig met een grootscheepse reorganisatie. De vraag is in hoeverre TNT er weer in slaagt structureel winstgevend te zijn.

Jaar	Omzet	Bedrijfsresultaat	Nettoresultaat
2010	€ 7.053 miljoen	▲€ 180 miljoen	▲€ 66 miljoen
2011	€ 7.246 miljoen	▼€ 105 miljoen	▼€ 272 miljoen
2012	€ 7.237 miljoen	▲€ 89 miljoen	▼€ 81 miljoen

TNT 5.375%17

Dit betreft een obligatielening in TNT welke de afgelopen jaren een waardeinstijging heeft laten zien mede als gevolg van de dalende marktrente. De marktrente kan momenteel niet veel verder meer dalen. Het is dus de vraag in hoeverre een verdere koersstijging valt te verwachten. Een koersdaling ligt mogelijk meer voor de hand. Ondanks de goede rentevergoeding op deze belegging valt het te overwegen om een deel van deze obligaties van de hand te doen, daar met ongeveer 25% van het belegd vermogen van de BV eenzijdig is belegd in obligaties in TNT.

Conclusie

Er is in uw portefeuille sprake van een redelijke spreiding van marktsectoren (met overigens wel een redelijk groot aandeel in vervoersdiensten, basismaterialen, industrie en energie) en naar regio's. Toch zou ik u willen adviseren de beleggingen van Bengel Holding BV gestructureerd de komende 2 jaren van de hand te doen, en deze om te zetten naar indexfondsen die een lage kostenstructuur kennen en een optimale spreiding in regio en marktsectoren. Op die wijze neemt u minder risico's en is er meer uitzicht op een goed rendement met behoud aan waarde.

Het voordeel van het herstructureren van uw beleggingsportefeuille binnen Bengel Holding BV is dat u zo koersresultaten realiseert welke kunnen leiden tot een fiscale winst van maximaal € 39.423. Deze fiscale winst kan echter worden verrekend met de nog verrekenbare verliezen van Bengel Holding BV die momenteel € 34.170 bedragen. Per saldo zal dan geen tot nauwelijks vennootschapsbelasting verschuldigd zijn door Bengel Holding BV. Op deze wijze heeft u er meteen voor gezorgd dat de verliezen van Bengel Holding BV niet verdampen, welke u alsdan een vennootschapsbelasting nadeel op zouden leveren van € 6.834.

Eigenwoningschuld via de BV.

En andere mogelijkheid die u als alternatief als op aanvulling van beleggen zou kunnen gebruiken is de volgende. De rente op uw eigen woning financiering staat vast tot 1 september 2016. U zou kunnen besluiten om uw bestaande eigenwoningfinanciering nu (afhankelijk van de verschuldigde boeterente) of later over te sluiten naar Bengel Holding BV.

U verruult in dat geval uw schuld aan de bank tegen een schuld aan Bengel Holding BV. Fiscaal blijft deze schuld aan Bengel Holding BV aangemerkt als een 'eigen woning schuld'. De rente die u dus aan uw eigen Hypotheek BV gaat betalen, blijft in dezelfde mate aftrekbaar, zoals deze ook was op de lening van de bank. Een notariële hypotheekakte tussen u en uw Bengel Holding BV waarbij u uw woning als onderpand geeft, is niet noodzakelijk. Veelal kan volstaan worden met een leenovereenkomst met een zogenaamde positieve/negatieve hypotheekverklaring. Een verklaring waarin u aan Bengel Holding BV toezegt dat u op de woning geen hypotheek vestigt ten behoeve van een ander en waarbij u toezegt dat er alleen een hypotheek op kan worden gevestigd ten gunste van Bengel Holding BV. Rente die u betaalt aan de bank bent u voorgoed kwijt. Rente die u aan Bengel Holding BV betaalt komt in Ben-

gel Holding BV terecht waarvan u de eigenaar bent van de aandelen. Feitelijk heft u grofweg het verschil op tussen de rente die Bengel Holding BV ontvangt op uw spaargeld en de rente die u betaalt voor uw hypotheeklening. Deze marge die nu nog toekomt aan de bank, ontvangt u nu zelf. Dat is uw belangrijkste winst.

Daarnaast kunt u nog een fiscaal voordeel behalen waarmee u met Bengel Holding BV uiteindelijk niet alleen geld bespaart (en de BV daarnaast een gegarandeerd en beter rendement maakt op haar vermogen), maar ook nog geld verdient. Immers als uw inkomen voor de inkomstenbelasting wordt belast tegen 52% kunt u de aan Bengel Holding BV betaalde rente aftrekken tegen dit tarief. Uitgaande van een rente van 100 euro die u betaalt aan uw Bengel Holding BV, betaalt u dus (na belastingaftrek) per saldo netto 48 euro. U bespaart 52 euro. De 100 euro die door de BV wordt ontvangen en vervolgens weer in de vorm van pensioen aan u wordt uitgekeerd levert u netto 58 euro op (42% heffing inkomstenbelasting). Per saldo verdient u dus 10 euro (52 euro + 58 euro – 100 euro) op iedere 100 euro betaalde rente. U houdt dus per saldo 110 euro over van een betaling van 100 euro. Een heel voordelig kasrondje. Bijgaand is een voorbeeld gevoegd van de situatie waarbij u bijvoorbeeld € 100.000 van het vermogen in de BV aanwendt voor een te verstrekken eigenwoninglening aan u. Daarbij wordt er vanuit gegaan dat het momenteel in de markt mogelijk is om bijvoorbeeld een eigenwoninglening aan te gaan met een looptijd van 20 jaar tegen een rentepercentage van 6%. We nemen in dit geval de rente zo hoog mogelijk om zoveel mogelijk fiscaal voordeel te genieten.

BV voor eigenwoningsschuld

Jaar berekeningen	2014
hoofdsom	100.000
hypotheekrente bank	4,70%
hypotheekrente BV	6,00%
rente spaargeld BV	2,00%
tarief box 1	52,00%
tarief box 1 pensioen	42,00%
tarief box 3	1,20%
tarief VpB	20,00%

	<i>huidig</i>	<i>BV</i>
hypotheekrente	-4.700	-6.000
voordeel IB	<u>2.444</u>	<u>3.120</u>
	-2.256	-2.880
rente BV	2.000	6.000
	2.000	6.000
box 1 pensioen	-840	-2.520
per saldo	-1.096	600

U ziet dat deze opzet u jaarlijks ongeveer € 1.700 fiscaal voordeel oplevert. Dit voordeel zal jaarlijks iets afnemen, daar het tarief waartegen u de rente mag aftrekken jaarlijks met 0,5% afneemt.

Van belang is wanneer u voor deze mogelijkheid zou kiezen, u dit doet met slechts een deel van het vermogen in de BV (bijvoorbeeld maximaal de genoemde € 100.000), daar u een deel liquide dient te hebben om op termijn de eerste jaren de pensioenuitkeringen aan u te kunnen doen. Op termijn (waarschijnlijk na uw 70^e) zult u de lening (temporeel) dienen af te lossen om Bengel Holding BV in staat te stellen uw pensioen uit te kunnen keren.

Advies:

- Binnen een tijdsbestek van 2 jaar uw huidige beleggingen van Bengel Holding BV omzetten in indexfondsen.
- Aanhouden huidige spaargeld in Bengel Holding BV
- Optioneel Eigenwoninglening deels omzetten naar Bengel Holding BV (maximaal rond de € 100.000)
- Optioneel de helft van uw gezamenlijke privé spaargeld (€ 37.500) beleggen in indexfondsen

Pensioen

U zou kunnen overwegen om het pensioen dat is ondergebracht in Bengel Holding BV onder te brengen bij een professionele verzekeraar. U hoeft zich dan niet langer bezig te houden met het beheer van het vermogen van de BV. Feit zal wel zijn dat de BV niet beschikt over voldoende middelen om de koopsom van de verzekerde aanspraak aan de verzekeraar te kunnen voldoen. Dat betekent dat u, wanneer u het kapitaal wil onderbrengen bij een professionele verzekeraar, deze u voor het beschikbare kapitaal een lagere pensioenaanspraak (lagere pensioenuitkeringen in de toekomst) zal bieden. U ziet dan dus af van een stuk pensioenrecht. Vooraf zal in deze dan overleg dienen plaats te vinden met de belastingdienst daar afzien van pensioen (evenals afkoop van pensioen) in beginsel fiscaal wordt bestraft met een directe fiscale heffing in de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting over de volledige pensioenvoorziening. Slechts wanneer duidelijk is dat sprake is van niet voor verwezenlijking vatbare rechten, blijft heffing van inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting achterwege. Prettig wanneer u daar vooraf zekerheid over kan krijgen van de belastingdienst. Wanneer de belastingdienst instemt met het verzoek om deels af te zien van uw pensioenaanspraken, bent u na onderbrengen van het pensioenkapitaal bij een professionele verzekeraar verzekerd van een levenslang ouderdomspensioen en uw partner van een levenslang partnerpensioen, wanneer u bent overleden.

Gelet echter op het feit dat de verzekeraar ook winst en kostenopslag berekend in het tarief van haar koopsom en dit dus invloed heeft op de hoogte van de uitkering en gelet op de planning dat uw BV mogelijk in staat moet worden geacht om uw pensioen tot uw 84^e uit te keren, is het advies het kapitaal in uw BV te laten. U kunt in deze nog overwegen om het zogenaamd langlevens risico (u wordt ouder dan 84) extern door de BV te laten verzekeren, zodat u ook nadat de BV haar volledige vermogen heeft aangewend voor de pensioenuitkeringen, u nog via een externe verzekeraar een aanvullend pensioen ontvangt. Aan een dergelijke verzekeringsdekking zijn uiteraard kosten verbonden. Deze zijn niet opgenomen in de diverse scenario's en dienen separaat te worden opgevraagd bij een professionele verzekeraar.

Levenstestament in verband met uw onderneming

Het levenstestament biedt iedereen mogelijkheden op maat om te bepalen wat er in duidelijk omschreven gevallen moet gebeuren in een periode waarin u zelf niet meer in staat bent beslissingen te nemen. Voor ondernemers – directeur-groootaandeelhouders – weegt dat nog zwaarder. Wat zijn, als u niet meer zelf kunt beslissen, de gevolgen voor uw inkomensvoorziening, uw vermogen en vooral voor uw onderneming?

Als u niets geregeld heeft, dan kan uw echtgenoten de rechter vragen u onder curatele te stellen, zodat zowel uw vermogensrechtelijke als uw niet-vermogensrechtelijke belangen kunnen worden behartigd. Meestal zal uw echtgenoten tot curator worden benoemd. Om in een dergelijke situatie uw wensen te laten uitvoeren, kunt u met volmachten bepalen wie dan uw belangen zakelijk en privé moet behartigen.

In een levenstestament kunt u vastleggen hoe u uw financiële zaken geregeld wilt hebben en bijvoorbeeld ook uw medische wensen.